

SELETUSKIRI

Ülevaade ja seisukohad Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 20.01.2026 kohtumistel. Lühülevaade eurorühma 19. 01. 2026 aasta kohtumise teemadest.

Eurorühmas antakse ülevaade Bulgaaria üleminekust oma valuutalt eurole 1.01.2026. Rahandusministrid arutavad euroala majanduspoliitilisi soovitusi ja prioriteete 2026. aastaks ning saavad ülevaate G7 riikide ühenduse rahandusministrite viimasest kohtumisest.

ECOFINI kohtumisel tutvustab nõukogu uus eesistuja oma prioriteete. Nõukogu võtab vastu järeldused 2026 häiremehhanismi aruande kohta ja otsustab Soome suhtes alatatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse. Regulaarsete teemadena on päevakorras Ukraina rahandus- ja majandusolukorra ülevaade ning muudatuste kinnitamine liikmesriikide taastekavades.

Seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Priit Potisepp (priit.potisepp@fin.ee) ja kooskõlastanud sama osakonna juhataja Martin Pöder (martin.poder@fin.ee) ning rahandusministeeriumi välissuhete nõunik Märten Ross (marten.ross@fin.ee).

Eestit esindab eurorühmas ning majandus- ja rahandusküsimuste nõukogus alaline esindaja EL juures Kyllike Sillaste-Elling.

I. Eurorühm

Tegemist on esimese Kreeka majandus- ja rahandusministri Kyriakos Pierrakakis'e juhtimisel toimuva eurorühma koosolekuga.

Eurorühma tavaformaadis antakse ülevaade Bulgaaria euro kasutuselevõtust 1.01.2026. Rahandusministrid arutavad euroala majanduspoliitilisi soovitusi 2026. aastaks ja prioriteete nende all ja saavad ülevaate G7 riikide ühenduse rahandusministrite viimasest kohtumisest.

Tähtis punkt on Euroopa Keskpanga asepresidendi kandidaadi selekteerimine. Konkureerivad kuus kandidaati – Eesti, Läti, Leedu, Soome, Portugal ja Horvaatia.

II. Euroopa Liidu majandus- ja rahandusasjade nõukogu (ECOFIN) 20.01.2026

1. Muud teemad: finantsteenuste valdkonna õiguslike ettepanekute seis

- Teave eesistujalt ja komisjonilt

Komisjon ja eesistuja teevad tavapärase ülevaate finantsteenuste valdkonna eelnõude menetluse seisust.

2. Eesistuja tööprogramm

- *Eesistuja tutvustus*

- *Arvamuste vahetus*

Küprose eesistumise ECOFINi prioriteedid on **ELi finantsautonoomia tugevdamine, konkurentsivõime suurendamine ja kestliku majanduskasvu toetamine**. Keskendutakse hoiuste ja investeeringute liidu arendamisele, kapitaliturgude süvendamisele ning pangandussektori integratsioonile. Oluline roll on ka **maksude lihtsustamisel ja tolliliidu reformil**.

Eesistumine toetab liikmesriikide **majandus- ja eelarvepoliitika koordineerimist** Euroopa poolaasta raames ning taaste- ja vastupidavusrahu lõpuleviimist. Rakendatakse uuendatud majandusjuhtimise raamistikku, sh erandklauslite kasutamist kaitsekulutusteks. Edendatakse fiskaalse järjepidevuse paketti, jälgitakse SAFE-instrumendi rakendamist ning tehakse koostööd Euroopa Investeeringupangaga.

Tagatakse ELi **pidev majanduslik ja rahaline toetus Ukrainale**, sh Ukraina rahastu ja ERA-laenude kaudu. Kiirendatakse uute rahastamis- ja ülesehitamisalgatuste menetlemist ning jälgitakse sanktsioonide rakendamist Venemaa ja Valgevene suhtes.

Küpros koordineerib ELi ühiseid seisukohti **G20 ja IMFC** foorumitel, eesmärgiga tugevdada ELi rolli rahvusvahelises majanduskoostöös ja kaitsta liidu huve.

Fookuses on **kapitaliturgude tõhustamine** ja rahastuse mobiliseerimine rohe- ja digipöörde ning julgeolekuvajaduste toetamiseks. Edendatakse säästmis- ja investeeringute liidu meetmeid, vähendatakse regulatiivset koormust ja parandatakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ligipääsu rahastusele. Prioriteedid on jaeinvestorite strateegia, finantsandmete juurdepääs, digieuro, väärtpaberistamine, pensionireformid ning kestliku rahastamise reeglite lihtsustamine.

Küpros valmistab ette nõukogu seisukohad **2024. aasta eelarve täitmise ja 2027. aasta eelarvesuuniste** kohta ning viib edasi arutelu uute omavahendite ja tulemusraamistiku üle.

Jätkatakse võitlust **maksupettuste ja kahjuliku maksukonkurentsi** vastu. Töös on mittekoostööaldiste jurisdiktsioonide nimekirja uuendamine, maksualase halduskoostöö reform, otseste maksude lihtsustamine ning käibemaksu ja aktsiisi ajakohastamine. Olulisel kohal on ka süsiniku piirikohandusmehhanismi (CBAM) rakendamise küsimused.

Eesmärk on saavutada poliitiline kokkulepe **ELi tollireformi paketi**, millega ajakohastatakse tollireegleid ja luuakse Euroopa Liidu Tolliamet.

Meie põhisõnumid

- *Kõige olulisem on Ukraina rahastamisega seotud algatuste kiire menetlemine.*
- *Peame tähtsaks ka 2028-2034 eelarveraamistiku läbipaistvaid läbirääkimisi.*
- *Maksupoliitikas lähtume kehtivatest seisukohtadest.*

3. Venemaa Ukraina vastase agressiooni majanduslik ja rahanduslik mõju

- *Arvamuste vahetus*

Tegemist on regulaarse päevakorrapunktiga. Komisjon teeb ülevaate Ukraina rahastamisprogrammide seisust, väljamaksetest, Ukraina majanduse ja rahanduse olukorrast. Detsembri ülemkogus lepidi kokku Ukraina toetamise jätkamine täiendava 90 miljardi euroga 2026.-2027.aastal. Selleks on liikmesriikide alalised esindajad kinnitanud 09.01.26 Ukraina rahastamise tõhustatud koostöö raames. Komisjoni ettepanek Ukraina laenuinstrumendi tarbeks esitatakse 14.01.2026. Vastavalt detsembris ülemkogul heaks kiidetud rahastamisskeemile on tegemist ühenduse poolt võetava laenuga, mis saab olema garanteeritud EL eelarve puhvriga. Ministritel on nõukogus võimalus esialgsete kommentaaride andmiseks laenuinstrumendi kohta.

Meie põhisõnumid:

- *Abi Ukrainale tuleb kiirelt otsustada, et kindlustada lähemal kahel aastal tugev toetus vene agressiooni all kannatava Ukraina riigi eelarvele ja tema kaitsevõimele*
- *Abi andmise tingimused peaksid olema piisavalt paindlikud, et riik saaks kriitilised soetused teha õigeaegselt*

4. Euroopa majanduse taastumine. Nõukogu rakendusotsused taastekavade kohta

- *Kinnitamine*

Nõukogu kinnitab Soome, Iirimaa, Hollandi, Hispaania, Saksamaa ja Rootsi taastekavade muudatused.

5. Euroopa poolaasta: Nõukogu järeldused 2026 häiremehhanismi aruande kohta

- *Heakskiitmine*

Häiremehhanismi aruanne 2026 avaldati 25. 11. 2025. See on EL iga-aastane rahvamajanduslike tasakaalustamatuste sõeluuringu tööriist. Aruanne tugineb rahvamajanduslike ja finantsnäitajate andmetele, mille abil hinnatakse liikmesriikide potentsiaalset haavatavust.

Makromajanduslike tasakaalustamatuste ennetamine ja korrigeerimine menetluse rakendamise ning Euroopa poolaasta raames elluviidavate sihipäraste reformide kaudu on oluline ELi majanduse vastupanuvõime suurendamiseks, arengutasemete erinevuste vähendamiseks ja liidu suutlikkuse tugevdamiseks tulevastele šokkidele reageerimisel.

Nõukogu järelduste sisu

EL majanduskasv oli 2025. aastal tagasihoidlik kuid stabiilne. Tööturg oli vastupidav, inflatsioon aeglustus, rahastamistingimused olid soodsad. Globaalset majanduskeskkonda iseloomustasid struktuursed muutused ja suur geopoliitiline ebakindlus. Sellises kontekstis on makromajanduslike haavatavuste käsitlemine jätkuvalt keskse tähtsusega majandusliku stabiilsuse ja tasakaalustatud kasvu tagamisel.

Kuigi tarbijahindade kiire hinnatõus on ELis taandunud ja eeldatavasti püsib suhteliselt stabiilsena, esineb mitmes liikmesriigis endiselt inflatsioonisurvet. Pandeemiajärgsetel aastatel kumuleerunud hinnataseme ja kulude erinev kasv on mõjutanud liikmesriikide suhtelist kulukonkurentsivõimet, kusjuures mitmel juhul avaldab kiiresti kasvav ühiku tööjõukulu (ULC) täiendavat survet konkurentsivõimele. Kuigi kodumajapidamiste ja ettevõtete võlakooormus on enamikus liikmesriikides vähenenud, püsib see sageli majanduse aluseid arvestades endiselt kõrgel tasemel.

Avaliku sektori võla ja SKP suhtarv stabiliseerus 2024. aastal tänu nominaalse SKP kasvule, kuid mitmes liikmesriigis jäävad võlatasemed kõrgeks ning eelarvepuudujääkide jätkumisel prognoositakse nende edasist suurenemist, hoolimata võlakoormuse vähenemisest mõnes teises riigis.

Eluasemeturuga seotud tasakaalustamatused on süvenenud, kuna kõrged ja kiiresti kasvavad eluasemehinnad koos jäiga pakkumise ja uute elamute piiratud ehitamisega on halvendanud eluasemete taskukohasust, piiranud tööjõu liikuvust ning mõjutanud negatiivselt konkurentsivõimet ja sotsiaalseid tulemusi. Välismajandust kirjeldavad tasakaalustamatused püsivad nii ELi kui ka euroala tasandil, kajastades struktuurset lõhet säästmise ja investeeringute vahel. Kuigi väline summaarne ülejääk on vähenenud, seisavad suurte ülejääkidega liikmesriigid silmitsi varade väärtuse kõikumise riskidega, samas kui suurte välisdefitsiitidega riigid jäävad haavatavaks välisrahastusest sõltuvuse tõttu.

ELi pangandussektor jätkuvalt tugev. See on tugevalt kapitaliseeritud, kõrge kasumlikkusega ja mittetöötavate laenude kasv on väike. Samas nõuavad inflatsioon, kulukonkurentsivõime, võlakoormuse jätkusuutlikkus, eluasemeturg ja välispositsioonide koondvaade jätkuvat tähelepanu ja õigeaegset poliitikasekkumist.

Seisukoht:

- *Eesti nõustub häiremehhanismi aruandes toodud tähelepanekutega ning nõukogu järeldustega makromajanduslike tasakaalustamatuste kohta.*

6. Euroopa majandusjuhtimise raamistiku rakendamine. Nõukogu otsused ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta

- *Vastuvõtmine*

Komisjon on ülemäärase eelarvepuudujäägi aluskriteeriumite (defitsiit ja võlatase) ja 2024 valitsussektori rahandusstatistika alusel hinnanud, et Soome eelarvedefitsiit ületas märgatavalt 3 % SKPst (4,4 %). Nõukogu otsuse alusel algatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse, sest puudujääk on ulatuslik ning ei ole seletatav ka kaitsekulude kasvuga.

ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 ja nõukogu määruse (EÜ) 1467/97 alusel antavas soovitusel, nähakse ette meetmed ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks. Ülemäärase puudujäägi olukord tuleb lõpetada hiljemalt 2028. aastaks. Selleks on kehtestatud korrigeeriv netokulude trajektoor, mille eesmärk on viia üldvalitsuse eelarvepuudujääk alla 3% SKPst ja hoida see sellel tasemel järgides vähemalt 0,5 % suurust iga-aastast struktuurset kohandamist. Üleminekuperioodil 2025–2027 võib komisjon arvesse võtta intressikulude kasvu.

Soome majanduskasv on lähiaastatel tagasihoidlik, kuid prognooside kohaselt järk-järgult paranemas. Samal ajal püsib üldvalitsuse eelarvepuudujääk üle 3% SKPst ning valitsussektori võlakoormus on selgelt üle 60% SKPst ja kasvutrendis. Korrigeeriva netokulude raja järgimine eeldab märkimisväärset eelarve konsolideerimist ning asendab varasemad netokulude kasvu piirmäärad, mis olid kehtestatud 2025. aasta jaanuaris heaks kiidetud keskpikas eelarve- ja struktuurikavas.

Riik peab 30. aprilliks 2026 ette võtma tõhusaid meetmeid ja esitama need koos oma 2026. aasta aastase eduaruandega komisjonile. Seejärel tuleb esitada eduaruanne vähemalt iga kuue kuu järel – kevadel aastaste eduaruannete raames ning sügisel eelarvekavade eelnõude kaudu – kuni ülemäärane puudujääk on kõrvaldatud.

Arvestades suurenenud kaitsekulutusi, on Soomele kuni 2028. aastani lubatud paindlikkus netokulude maksimaalse kasvumäära ületamiseks. See paindlikkus on piiratud kaitsekulutuste suurenemisega SKP suhtes võrreldes 2021. aastaga ning ei tohi mingil juhul ületada 1,5% SKPst. Paindlikkust rakendatakse viisil, mis ei ohusta eelarve jätkusuutlikkust, ning seda võetakse arvesse ka ülemäärase puudujäägi menetluse raames Soome võetud meetmete hindamisel.

Täiendavate kaitsekulutuste korrektse kajastamise tagamiseks peab Soome esitama üksikasjalikud tegelikud ja kavandatud andmed kaitsekulutuste kohta, sealhulgas investeeringud ja SAFE-laenudega rahastatavad kulud, nii statistilises aruandluses, riiklikes keskpikkades eelarve- ja struktuurikavades, aastastes eduaruannetes kui ka eelarvekavade eelnõudes.

Ülemäärase puudujäägi menetluse lõpetamise otsuse saab teha üksnes siis, kui eelarvepuudujääk on viidud komisjoni prognooside kohaselt alla 3 % SKPst ning see tase püsib nii jooksva kui ka järgneval aastal.

Soome valitsussektori netokulude nominaalsed kasvumäärad

Aasta		2026	2027	2028
Kasvumäär (%)	Aastane	1.3	1.5	1.8
	Kumulatiivne	2.5	4.1	5.9

Seisukoht:

- *Eesti toetab komisjoni ettepanekut nõukogu otsuse kohta, millega algatatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus Soome suhtes.*